KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 31 januari 2001

om det system för statligt stöd som Grekland har för avsikt att införa för producenter av frukt och grönsaker

[delgivet med nr K(2001) 323]

(Endast den grekiska texten är giltig)

(2001/259/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och särskilt artikel 88.2 första stycket,

efter att i enlighet med artikel 88.2 första stycket i fördraget ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig, och med beaktande av dessa synpunkter, och

av följande skäl:

I

Förfarande

(1) Genom skrivelse från de grekiska myndigheterna av den 16 februari 1998, som registrerades den 23 februari 1998, meddelades ett system för statligt stöd där Grekland hade för avsikt att ge bidrag till frukt- och grönsaksproducenter vars odlingar skadats av åkermöss under sommaren 1997. Begäran om ytterligare uppgifter sändes den 25 mars och den 7 augusti 1998. De grekiska myndigheterna svarade med skrivelser av den 9 juni och 8 september 1998.

(2) Kommissionen inledde det förfarande som föreskrivs i artikel 88.2 i EG-fördraget för stödet i fråga genom skrivelse nr SG (98) D/9449 av den 10 november 1998.

(3) Beslutet att inleda förfarandet offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* [1]. Kommissionen uppmanade de andra medlemsstaterna och intresserade tredje parter att inkomma med synpunkter på stödet i fråga. Kommissionen har inte fått in synpunkter från tredje man. De grekiska myndigheterna inkom med sina synpunkter i en skrivelse av den 16 december 1998.

[1] EGT C 396, 19.12.1998, s. 2.

II

Beskrivning

(4) Den anmälda åtgärden gällde ett interministeriellt beslut om att bevilja ekonomiskt stöd till jordbrukare i Thessaloniki län vars odlingar av vattenmeloner och meloner skadats av åkermöss under sommaren 1997.

(5) Mottagarna skulle vara heltidsodlare hos vilka minst 30 % av odlingarna blivit skadade. Denna procentandel är beräknad genom en jämförelse med produktionen 1997 och medelproduktionen under de föregående tre åren. Stödet skulle motsvara 30 % av värdet på den förlorade produktionen. Mottagarna skulle utses på grundval av de individuella förlusterna. Ersättningen planerades utgå under 1998 och 1999 och kostnaden för åtgärden beräknades uppgå till 90 miljoner drakmer (cirka 265 000 euro).

(6) Enligt de grekiska myndigheterna var förlusterna till följd av angrepp av åkermöss under sommaren 1997 avsevärda (50–70 %) på en ort och i tre kommuner i Thessaloniki län. Fler möss än normalt hade slagit sig ner där och förökade sig i den växande spannmålen.

(7) Denna population upptäcktes inte i tid, och man kunde inte vidta åtgärder tillräckligt snabbt. Så snart det stod klart att avsevärda skador orsakades av åkermössen förklarades området för smittdrabbat och bekämpningen inleddes, men det visade sig vara omöjligt att begränsa skadorna.

(8) Omkring 65 % av området används för spannmålsodling. Mössen hittade föda och fann skydd i den växande spannmålen, men skadorna där blev inte särskilt omfattande. När spannmålen hade skördats, letade den allt större muspopulationen efter annan föda och angrep

melon- och vattenmelonodlingarna. Även tobaksplantor och vinstockar angreps, men i mindre utsträckning. Melon- och vattenmelongrödorna skadades mest och skall i vissa fall ha blivit helt förstörda.

(9) Enligt de grekiska myndigheterna övervakar den berörda länsstyrelsen skadedjurssitutationen och organiserar vid alla utbrott av någon som helst betydelse bekämpningsåtgärder, vilket i de flesta fall gör att skadorna blir obetydliga. Det finns emellertid fall då det är svårt att upptäcka att muspopulationen växer på grund av att grödor täcker större delen av området.

(10) När kommissionen inledde sitt granskningsförfarande, i ljuset av praxis när det gäller ersättning för skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser [2], uttryckte den tvivel på att invasionen av åkermöss i melon- och vattenmelongrödorna kan betraktas som en extraordinär händelse enligt denna praxis.

(11) Kommissionen anser att då en jordbrukare förlorar boskap till följd av en epizootisk eller annan sjukdom eller när dennes grödor drabbas av en växtsjukdom, är detta normalt inte en naturkatastrof eller en annan exceptionell omständighet enligt fördragets mening. I sådana fall kan kompensation och stöd för att täcka sådana förluster bara tillåtas av kommissionen på grundval av artikel 87.3 c i fördraget, i vilken det fastställs att stöd för att underlätta utveckling av näringsverksamheter kan betraktas som förenligt med den gemensamma marknaden.

(12) När det gäller kriterier för växtsjukdomar som kan omfattas av ovan nämnda undantag erinrade kommissionen om att bara sådana infektioner som är av allmänt intresse (inklusive utrotning eller kontroll) och för vilka det finns bestämmelser på gemenskapsnivå eller nationell nivå som säger att behöriga myndigheter är skyldiga att vidta åtgärder mot den aktuella sjukdomen, kan omfattas av stödåtgärder. Fall där jordbrukarna rimligtvis själva måste bära ansvaret eftersom det rör sig om normala risker, omfattas däremot inte av sådana åtgärder. Dessutom skall stödåtgärderna vara förebyggande, kompenserande eller kombinerade och får inte leda till överkompensation av de skador som producenterna åsamkats.

(13) Kommissionen har konstaterat att stödet enligt den information som de grekiska myndigheterna har lämnat är kompenserande och inte överskrider jordbrukarnas verkliga förluster. Dessutom överskrider förlusternas omfattning den nivå på 30 % jämfört med genomsnittsavkastningen under de tre föregående åren, som är det kriterium som kommissionen använder sig av vid beviljandet av kompensation för förluster som orsakats av ovanliga klimatförhållanden.

(14) Kommissionen tvivlar emellertid i detta skede av förfarandet på om samma kriterier kan tillämpas analogt på skador som orsakats genom angrepp av skadedjur, till exempel åkermöss. I motsats till förluster som orsakas av växtsjukdomar eller ogynnsamma väderleksförhållanden, vilka av naturen är svåra att förutsäga, framstår skador som orsakas av skadedjur som en konstant och normal risk vid jordbruk, som jordbrukare rimligtvis kan förväntas vidta lämpliga förebyggande åtgärder mot.

(15) Även om åkermöss i likhet med alla andra skadegörare övervakas genom alarmskyddssystem, finns det inga gemenskapsbestämmelser och det tycks inte heller finnas några grekiska bestämmelser som tvingar myndigheterna att vidta åtgärder för att skydda grödor mot åkermöss. I många fall bör det vara tillräckligt att råda jordbrukare att vidta nödvändiga förebyggande åtgärder.

(16) Enligt den beskrivning av händelseförloppet som de grekiska myndigheterna har lämnat, tycks åkermössens angrepp ha startat i spannmålsgrödorna och de blev efter skörden ett allvarligt problem för melon- och vattenmelongrödorna. Bekämpningsåtgärder för att skydda grödorna vidtogs inte i tid därför att angreppet inte upptäcktes i tid. Kommissionen anser att det inte finns något i sig ovanligt i det faktum att grödor som melon och vattenmelon växer eller lagras i områden som gränsar till områden där det odlas spannmål. Kommissionen anser att den avgörande faktorn för stödet inte är en naturkatastrof, som till sin natur är svår att förutsäga, utan ett misslyckande att kontrollera skadedjuren som är konstanta fiender till grödor.

(17) Följaktligen har kommissionen intagit ståndpunkten att kompensation till odlare av meloner och vattenmeloner för skador som orsakats av åkermöss måste betraktas som driftsstöd. Kommissionen ansåg det därför nödvändigt att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 88.2 i fördraget.

III

Greklands synpunkter

(18) I en skrivelse av den 16 december 1998 lade de grekiska myndigheterna fram sina synpunkter på kommissionens beslut att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 88.2 för det anmälda stödet.

(19) De grekiska myndigheterna delar inte kommissionens åsikt att det inte tycks finnas några grekiska bestämmelser enligt vilka myndigheterna är förpliktade att vidta åtgärder för att skydda odlingar mot åkermöss. De uppger att kontrollen av åkermöss är statens uppgift, och närmare bestämt är det de lokala jordbruksmyndigheterna som har ansvaret. Detta följer av lag 6281 av den 10/15 september 1934, som ersätter lag 512 av den 20/27 december 1914 om förstörelse som åstadkommits av åkermöss och gräshoppor.

[2] Se precedensfall, exempelvis N 259/97, N 267/97, N 613/97, N 732/97, N 734/97, N 57/98 och NN 72/98.

(20) På grundval av denna lag antog länsstyrelsen i Thessaloniki beslut nr 12/13639 av den 14 juli 1997 i vilket jordbruksområdena i orten Epanomi och kommunerna Mesimeri och Skholari förklarades vara angripna av åkermöss. Beslutet var giltigt i ett år. De grekiska myndigheterna har för övrigt lagt fram lagstiftning som visar att staten syftat till att åstadkomma skydd mot åkermöss ända sedan 1893.

(21) Kommissionens anmärkningar om att grunderna för stödet inte är en naturkatastrof utan snarare avsaknaden av bekämpningsåtgärder mot skadedjur som utgör ett konstant hot mot odlingarna skulle inte heller vara välgrundade. Enligt de grekiska myndigheterna framgår det av överlämnade dokument, exempelvis dokument nr 12/24313 av den 25 november 1998, utfärdat av styrelsen för jordbruksutveckling i Thessaloniki län – den lokala myndighet som har ansvaret för kontrollen av och bekämpningsåtgärderna mot åkermöss – att angreppen under sommaren 1997 på meloner och vattenmeloner på intet sätt var jämförbara med de vanliga årliga angreppen. Mot dessa senare vidtar jordbrukarna själva bekämpningsåtgärder med standardmetoder, och de skador som uppstår ersätts aldrig. Under 1997 var antalet åkermöss enligt de grekiska myndigheterna mellan 500 och 1 000 gånger större än normalt. De grekiska myndigheterna anser att det rörde sig om ett utomordentligt stort angrepp som inte gick att förutsäga. Dessutom uppstod skadorna under en kort period på tre till fyra dagar efter det att åkermössen visade sig. De grekiska myndigheterna skulle dessutom ha använt sig av kraftigaste tillgängliga kemiska bekämpningsmedel för att bekämpa angreppet, men effekterna började inte bli märkbara förrän sex eller sju dagar efter det att de sattes in, när skadan redan var skedd.

(22) De grekiska myndigheterna anser att det mot bakgrund av dessa faktorer var både vetenskapligt och praktiskt omöjligt att förhindra åkermössens angrepp och att det inträffade bör betraktas som en sådan exceptionell händelse som avses i fördraget.

IV

Bedömning

(23) Enligt artikel 87.1 i fördraget är, om inte annat föreskrivs i fördraget, stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

(24) Den stödåtgärd som de grekiska myndigheterna anmält utgör ett statligt stöd enligt fördraget eftersom stödmottagarna gynnas ekonomiskt på ett sätt som andra sektorer inte gör.

(25) Dessa stödåtgärder tycks påverka handeln mellan medlemsstaterna så till vida att de gynnar den nationella produktionen på bekostnad av andra medlemsstaters produktion ([3]). Frukt- och grönsakssektorn är mycket öppen för konkurrens och känslig för produktionsgynnande åtgärder i andra medlemsstater.

(26) I tabellen visas handelsströmmarna av meloner mellan Grekland och övriga medlemsstater och tredje land:

	Färska meloner – Totalt	
1999	Ton	Euro
Export inom EU	210	61 200
Export till tredje land	831,1	235 200
Total export	1 041,9	296 400 (*)
Import inom EU	91,3	107 000
Import från tredje land	485,5	673 300
Total import	576,8	780 300 (*)

(*) Priset uppgår i genomsnitt till 0,20 euro/kilo vid export och till 1,35 euro/kilo vid import.

(27) Det finns undantag från artikel 87 i fördraget. I artikel 87.2 b i fördraget anges bland annat att stöd för att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser är förenligt med den gemensamma marknaden.

(28) Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbrukssektorn ([4]) omfattar bestämmelser om stöd som syftar till att kompensera skador på jordbruksproduktionen eller produktionsmedel i jordbruket. I punkt 23.3 anges att kommissionen från och med den 1 januari 2000 kommer att tillämpa dessa riktlinjer på nya anmälningar om statligt stöd och de anmälningar som det då ännu inte har fattats beslut om.

([3]) Greklands sammanlagda produktion av meloner och vattenmeloner utgjorde nästan en femtedel av landets sammanlagda produktion av färska grönsaker under 1998 och 1999. Greklands produktion utgör i sin tur en femtedel av gemenskapens produktion av meloner och vattenmeloner. Greklands totala produktion av färska grönsaker utgör ungefär en tiondel av gemenskapens produktion.

([4]) EGT C 28, 1.2.2000, s. 2.

(29) Trots att detta handlar om en ordning för statligt stöd som anmäldes före den 1 januari 2000 och som kommissionen ännu inte har fattat ett slutgiltigt beslut om, är det viktigt att påpeka att kommissionen 1998 inledde det förfarande som anges i artikel 88.2 och att innehållet granskades mot bakgrund av då gällande bestämmelser. Av det skälet och för att inte försämra berörda personers rätt till försvar, anser kommissionen att åtgärden måste fortsätta granskas med avseende på de regler som gällde före den 1 januari 2000.

(30) Enligt etablerad praxis som gäller i sådana här fall ([5]) anser kommissionen att nationella stöd som kompenserar materiella skador som orsakats av jordbävningar, översvämningar, laviner och jordskred omfattas av denna bestämmelse i fördraget. Kommissionen anser att exceptionella händelser såsom krig, inre oroligheter eller strejker och, med vissa förbehåll och beroende av deras omfattning, kärnkraftsolyckor och eldsvådor, måste behandlas på samma sätt. Oberoende av skadornas omfattning motiverar alla dessa händelser utbetalning av ersättning till enskilda för de skador som uppstått.

(31) Kommissionen menar däremot att väderleksförhållanden såsom frost, hagel, is, regn eller torka inte kan betraktas som naturkatastrofer enligt fördraget, om inte de skador som stödmottagaren lider uppnår minst 30 % av den normala produktionen (20 % i mindre gynnade regioner enligt gemenskapslagstiftningen). Kommissionen har konsekvent följt denna politik i tidigare fall som rör kompensation för skador som orsakats av naturkatastrofer och oväder ([6]).

(32) Mot bakgrund av ovan nämnda politik tvivlar kommissionen på att denna invasion av åkermöss i melon- och vattenmelonodlingarna kan betraktas som en exceptionell händelse.

(33) Kommissionen anser, som redan nämnts i början av granskningsförfarandet, att om en jordbrukare förlorar boskap till följd av en epizootisk eller annan sjukdom eller när dennes grödor drabbas av en växtsjukdom, är detta i vanliga fall inte en naturkatastrof eller en exceptionell händelse enligt fördraget.

([5]) Kommissionens arbetsdokument beträffande nationella stöd som kompensation för skador på jordbruksproduktionen eller produktionsmedlen inom jordbruket, och nationella stöd i form av betalning av en del av försäkringspremien mot sådana risker (VI/5934/86 av den 10 november 1986).

([6]) Se fotnot 2.

(34) Kommissionen fastställer dessutom att åkermössens angrepp är ett återkommande fenomen i Grekland och att jordbrukarna förfogar över medel för att bekämpa dem. Det är således möjligt att dra slutsatsen att fenomenet inte är exceptionellt och att dess omfattning i sig inte förändrar fenomenets natur, som de grekiska myndigheterna mycket väl känner till.

(35) Flera av de undantag som anges i artikel 87.3 är inte tillämpliga. De grekiska myndigheterna har inte heller åberopat dem.

(36) Vid granskning av stödprogram för vissa regioner eller sektorer eller när en allmän stödordning tillämpas i enskilda fall skall de undantag som anges i artikel 87.3 i fördraget tolkas i snäv mening. Undantag får endast godtas om kommissionen kan fastställa att stödet är nödvändigt för att uppnå något av målen i fråga. Om sådana stöd beviljas undantag utan att några sådana mål uppnås kan handeln mellan medlemsstater påverkas och konkurrensen snedvridas, vilket inte är motiverat med tanke på det gemensamma intresset och för att aktörer i vissa medlemsstater skulle gynnas.

(37) Kommissionen anser att stödet i fråga inte är avsett att gynna den ekonomiska utvecklingen i en region där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning enligt artikel 87.3 a. Stödet är inte heller avsett att främja viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse eller för att avhjälpa en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi enligt artikel 87.3 b. Stödet är inte heller avsett att främja kultur och bevara kulturarvet enligt artikel 87.3 d.

(38) Kommissionen får endast bevilja ersättning eller stöd som är avsett att täcka sådana förluster på grundval av artikel 87.3 c i fördraget där det fastställs att stöd som är avsett att underlätta utvecklingen av vissa näringsverksamheter kan betraktas som förenliga med den gemensamma marknaden. Även om föreliggande fall inte handlar om någon växtsjukdom, kan endast kriterierna för växtsjukdomar vara tillämpliga, eftersom följderna av åkermössens angrepp är identiska med växtsjukdomarnas, det vill säga jordbruksproduktionens förstörelse av levande externa organismer. Följaktligen bör reglerna tillämpas i analogi med detta.

(39) Enligt kommissionens arbetsdokument VI/5934/86 ([7]):

([7]) Se fotnot 3.

1. Bara sådana infektioner som är av allmänt intresse (där det krävs utrotning eller kontroll) och för vilka det finns bestämmelser på gemenskapsnivå eller nationell nivå som säger att behöriga myndigheter är skyldiga att vidta åtgärder mot den aktuella sjukdomen, kan omfattas av stödåtgärder. Fall där jordbrukarna rimligtvis själva måste bära ansvaret eftersom det rör sig om normala risker, omfattas däremot inte av sådana åtgärder.
2. Stödåtgärderna skall vara förebyggande, kompenserande eller kombinerade.
3. Stödet får inte leda till överkompensation av de skador som producenterna åsamkats.

(40) De grekiska myndigheterna har efter det att granskningsförfarandet inleddes tillhandahållit de svar som kommissionen behöver för att bedöma den anmälda åtgärden. På så sätt har myndigheterna påvisat att de bekymrar sig för det aktuella fenomenet och att det sedan länge finns nationella bestämmelser rörande kontroll och bekämpning av åkermöss (ursprungligen lag 13/17 februari 1893 beträffande kontroll av åkermöss och gräshoppor och för närvarande lag 6281 av den 10/15 september 1934 beträffande utrotning av åkermöss och gräshoppor).

(41) Angreppets omfattning och det faktum att de behöriga myndigheterna den 14 juli 1997 deklarerade att det drabbade området är angripet av åkermöss, påvisar att de risker som jordbrukarna normalt får utstå i samband med utövandet av jordbruksaktiviteter har överskridits. Av den information som tillhandahållits framgår dessutom att de behöriga myndigheternas snabba intervention och användning av lämpliga kemiska preparat inte har begränsat och eliminerat angreppen och följaktligen inte hindrat större skador på odlingar av meloner och vattenmeloner. Det tycks därför motiverat att bevilja ersättning för de skador som uppstått.

(42) Redan då förfarandet inleddes fastslog kommissionen att man av de upplysningar som de grekiska myndigheterna tillhandahållit kan dra slutsatsen att stödet är kompenserande och inte överskrider de förluster som jordbrukarna lidit. Kommissionen kan för närvarande inte annat än bekräfta denna slutsats.

(43) Mot bakgrund av det ovan nämnda fastställer kommissionen att de villkor som krävs enligt praxis uppfylls i det här fallet och drar därför slutsatsen att den anmälda åtgärden är förenlig med gemenskapens konkurrenslagstiftning och i synnerhet med artikel 87.3 c i fördraget.

V

Slutsatser

(44) Den åtgärd som består i att godkänna stöd till frukt- och grönsaksproducenter vars odlingar under sommaren 1997 skadats av åkermöss kan komma i fråga för det undantag som anges i artikel 87.3 c i fördraget eftersom de krav som anges i gemenskapens gällande lagstiftning uppfylls. Stödet är förenligt med fördraget och får således genomföras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det statliga stöd som Grekland planerar att genomföra till förmån för de frukt- och grönsaksodlare vars odlingar skadats av åkermöss under sommaren 1997 är förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c i fördraget.

Genomförandet av denna åtgärd godkänns följaktligen.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till Republiken Grekland.

Utfärdat i Bryssel den 31 januari 2001.

På kommissionens vägnar

Franz FISCHLER

Ledamot av kommissionen